

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ)
ОСВІТИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю
в онлайн-режимі за допомогою
системи Microsoft Teams**

(Тернопіль, 20-21 травня 2021 року)

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2021

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – 592 с.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Автори публікацій несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

лав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. Додаток 1: тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 2013. Вип. 31. Т. 1. С. 609–616.

3. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: Наказ міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 № 610. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf (дата звернення 01.04.2021).

АУДИТОРНЕ ГОЛОСОУТВОРЕННЯ

Дєдикова І. В., Тігаренко О. В.

Одеський національний медичний університет

Вступ. Педагогу для успішної роботи необхідні не тільки предметні і психолого-педагогічні знання, а й особливе вміння – це вміння спілкуватися. Мовне спілкування можна поділити на індивідуальне та аудиторне. При будь-якому спілкуванні інформація передається як вербальними (мовними), так і невербальними засобами (погляд, міміка обличчя, рух рук). Однак, особливо важливим для індивідуального спілкування є вміння не тільки говорити, але й слухати, а для спілкування з аудиторією – вміння користуватись голосом.

Важливість регулювання голосоутворення викладачем ґрунтується на збільшенні інтересу до предмету викладання, створенні стійкої уваги студентів на протяжні лекції та формуванні насаги для самостійної підготовки до майбутніх занять.

Основна частина. Голосовий апарат складається з генератора коливання – гортані та голосових складок, звукопровідної або артикуляційної системи та енергетичної або дихальної системи [1]. Характеристиками голосу, які впливають на слухача є: сила, резонанс, тембр, висота (тон).

Ритміко-мелодійну побудову промови, яка передає її сенс і почуття за допомогою висоти тону, сили звуку, тембру голосу і темпу мови називають інтонацією [2,5]. Інтонації – це «підйоми» і «спуски» голосу. Монотонність втомлює студента, так як постійний тон використовує одну і ту ж висоту. За допомогою тонального забарвлення слів склада-

ються протилежні за змістом речення. Інтонавана мова діє емоційно. Інтонавання мови підкреслює також перехід від однієї думки до іншої [4]. Однак, будь-яка експресія повинна бути, в першу чергу, природною. Потрібно уникати театральності і штучності в своїх виступах, якщо це не є вашим педагогічним прийомом.

Темп мовлення – це швидкість, з якою оратор вимовляє слова, речення, весь текст у цілому [4,5]. В умовах викладання темп мовлення повинен бути досить високим, тому потрібна співпраця його з інтонаційністю та гарною артикуляцією. Тільки при такій умові високий темп мовлення є зрозумілим та приємним для слухача. В умовах високого темпу мовлення потрібно використовувати слова та терміни, які є добре знайомими або достатньо опрацьованими.

Гарний голос повинен бути резонуючим, вібруючим. Резонанс – це результат вібрації під голосовими складками (грудні резонатори) і надголосовому просторі (головні резонатори) – в глотці, носоглотці, порожнини носа і приносних пазухах [3]. Резонанс дає голосу силу і впевненість. В людному приміщенні, резонуючий голос буде добре чутий, незважаючи на шум. Оскільки підсилювачі звуку в аудиторіях спотворюють верхні діапазони людського голосу, слід визначити найнижчий можливий для оратора тип голосу, при якому він буде відчувати себе зручно на тривалий час. Крім того, високий голос, цінний для сприйняття вокалу, як правило, неприємний для сприйняття мовного голосу. Він також насилу піддається запису без спотворення [6]. Можна знизити свій голос, якщо говорити «прямо з шкарпеток»: ви щільно упираєтесь п'ятами в підлогу, випрямляєте спину, при цьому ваша діафрагма автоматично прогинається, примушуючи голос резонувати з джерела нижчого, ніж носова порожнина [3,5]. Пам'ятайте, якщо викладач відчуває напругу, то висота голосу підвищується, якщо викладач гнівається, голос стає різким і пронизливим, якщо втомився – хриплим, якщо засмучений – висота голосу знижується.

Оскільки, голос – це сукупність звуків, що утворюються за допомогою голосового апарату при змиканні голосових складок під час видиху, звучний, гнучкий та гарний голос – це перш за все правильно поставлене дихання [1,3]. З одного боку, дихання – акт рефлекторний і відбувається без втручання людської свідомості, виконуючи головну свою фізіологічну функцію газообміну в людському організмі. Послідовність дихання для газообміну – вдих, видих, пауза. Для промови звичайного фізіологічного дихання не вистачає. Тому, з іншого боку,

дихання процес керований, коли воно безпосередньо пов'язане з проголошенням промови. Таке дихання називається мовним (фонаційним, або звуковим) диханням, і воно вимагає спеціального тренування. Діафрагмально-реберне дихання – вдих і видих відбуваються за рахунок зміни обсягу грудної клітини в поздовжньому і поперечному напрямках внаслідок скорочення діафрагми, міжреберних дихальних м'язів, а також черевних м'язів живота. Це дихання вважається правильним, і його використовують як основу для мовного дихання. У початковій стадії оволодіння фонаційним диханням беруть участь воля і свідомість, спрямовані на виконання потрібного дихального завдання. Треноване мовне дихання поступово стає мимовільним і організованим. Фізіологічним є тільки дихання через ніс. Під час публічного виступу носовим диханням можливо користуватися тільки перед початком мовлення або на великих паузах. На малих же паузах добір повітря робиться ротом, так як швидко, повно і безшумно вдихнути через довгий вузький носовий прохід неможливо. У мовному диханні вдих і видих не рівні, останній набагато довший за вдих. Послідовність дихання для голосоутворення – короткий вдих, пауза (для зміцнення черевного преса і перекладу дихальної функції гортані на голосову), довгий звуковий видих. Кінцевою метою тренування мовного діафрагмально-реберного дихання є: тренування довгого видиху (а зовсім не вироблення вміння вдихати максимальну кількість повітря), тренування уміння раціонально витратити запас повітря під час промови, тренування м'язів, що беруть участь в дихальному процесі і утримують грудну клітку в розширеному стані, а також не розслаблятися пасивно відразу ж після вдиху. Розслаблення їх повинно відбуватися поступово, у міру потреби, підкоряючись волі промовця.

Висновки. Отже, промова і читання вголос вимагають: великої кількості повітря, постійного дихального запасу, економного витрачання його, своєчасного відновлення. Зручний для слухача голос відрізняється легкими змінами тону. Голос змішаного регістру більш приємний для слуху в аудиторії. Це означає, що резонатор мовного голосу повинен використовуватися якомога нижче, але бути комфортним для викладача.

Література

1. Шидловська Т.А., Косаковський А.Л.. Актуальні питання фоніатрії: Навчальний посібник. – К.:НМАПО імені П.Л.Шупика, 2007. – 232 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник / Ф. С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2004. – 344 с.

3. Михалевская, И.А. Пособие по постановке речевого голоса для лиц речевых и вокальных профессий / И.А.Михалевская, Е.В.Лаврова. – М.: Образование плюс, 2006. – 193 с.

4. Мацько Л. І. Риторика: навч. посібн. / Л. І. Мацько, О.М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с.

5. Основи ораторського мистецтва: Практикум / Укладач: О. І. Когут. – Тернопіль: Астон, 2005. – 296 с.

6. Вітвицька Є. В. Акустика залів / Є. В. Вітвицька. – Одеса: Астропринт, 2002. – 144 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІТИННІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕДИЦИНІ»

**Довгалюк А. І., Небесна З. М., Кульбіцька В. В., Крамар С. Б.,
Довбуш А. В., Зикова Н. П.**

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

Вступ. Початок ХХІ ст. ознаменувався значними досягненнями у створенні принципово нових ефективних технологій лікування захворювань, що раніше вважалися невиліковними. Успішна розробка методів виділення, тривалого культивування і кріоконсервації стовбурових клітин відкривають широкі перспективи для ефективного застосування клітинної терапії у медицині. Крім того створення новітніх методик редагування геному дає можливості для корекції мутацій у пацієнтів з генетичними аномаліями. Тому для ознайомлення студентів з новітніми біомедичними технологіями, що ґрунтуються на досягненнях молекулярної, клітинної біології та генетичної інженерії, в Тернопільському національному медичному університеті був запроваджений селективний курс «Клітинні технології в медицині».

Основна частина. Програма з даної дисципліни складена для студентів ІІІ курсу спеціальності 222 «Медицина», галузі знань 22 «Охорона здоров'я», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр». Курс «Клітинні технології в медицині» сфокусований на новітніх біотехнологічних розробках, що нині активно застосовуються в регенеративній медицині. Метою вивчення цієї дисципліни є оволодіння поняттями ембріональні, фетальні, соматичні та індуковані плюрипотентні стовбурові клітини, клітинне репрограмування; ознайомлення з методами

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ ДИСТАНЦІЙНИХ УМОВАХ.....	170
Дащук А. М., Добржанська Є. І. РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В РОЗВИТКУ ТВОРЧИХЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТА	173
Денисенко О. І., Карвацька Ю. П. АКТУАЛЬНІСТЬ ВИСВІТЛЕННЯ АСПЕКТІВ ШКІРНИХ ПРОЯВІВ COVID-19 ПРИ ВИКЛАДАННІ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ	174
Дерев'янченко Н. В. МЕНТИМЕТЕР ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ОТРИМАННЯ МИТТЄВОГО ЗВОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	176
Дедикова І. В., Тітаренко О. В. АУДИТОРНЕ ГОЛОСОУТВОРЕННЯ.....	178
Довгалою А. І., Небесна З. М., Кульбіцька В. В., Крамар С. Б., Довбуш А. В., Зикова Н. П. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІТИННІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕДИЦИНІ».....	181
Дронов О. І., Ковальська І. О., Цимбалюк Р. С., Насташенко І. Л., Козачук Є. С. ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ» ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	183
Дюрба Д. В. ПЕРЕВАГИ РОБОТИ З СЕРВІСОМ QUIZLET ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ».....	190
Єрмоленко Т. І., Кривошапка О. В., Паутіна О. І., Руда Н. Г. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	192
Жаріков С. О., Юдін О. І., Рощин Ю., Нгуен Нам МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ УМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ДОНЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ХІРУРГІЯ»	193
Ждан В. М., Бабаніна М. Ю., Кітура Є. М., Кир'ян О. А., Ткаченко М. В., Волченко Г. В., Лебідь В. Г. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ	195
Ждан В. М., Хайменова Г. С.1, Кір'ян О. А., Іваницький І. В., Шилкіна Л. М., Іщейкіна Ю. О. ЗАСТОСУВАННЯ «РОЛЬОВОЇ ГРИ» У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ – ІНТЕРНІВ З ФАХУ ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА	198
Журавльова Л. В., Цівенко О. І., Лахно О. В. ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ	205
Завгородня Н. Г., Костровська К. О., Безденежна О. О., Поплавська І. О., Костровський О. М., Кривобок Н. С. ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ФОРМ ЗВОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	208
Зайченко Г. В., Горчакова Н. О., Савченко Н. В., Дорошенко А. І. ВПРОВАДЖЕННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС КАФЕДРИ	